

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.
0032 OSLO

Høring - NOU 2011: 3 Kompetansearbeidsplasser - drivkraft for vekst i hele landet

Utdanningsforbundet har fra Kommunal- og regionaldepartementet fått NOU 2011:3
"Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i hele landet" til høring.
Utdanningsforbundet har følgende kommentarer til utredningen.

Om rapportens innhold

Utvalget mener at en helhetlig og koordinert politikktutforming er nødvendig for å skape og rekruttere til kompetansearbeidsplasser i hele landet. Fem innsatsområder er i følge utvalget viktig for å oppnå balansert regional utvikling:

- Robuste arbeidsmarkeder
- Flere kompetansearbeidsplasser
- Styrket rekruttering til hele landet
- Regional kunnskapsinfrastruktur
- Omstilling av jobber, mennesker, bedrifter og steder

Innenfor alle disse innsatsområdene foreslår utvalget konkrete tiltak. For Utdanningsforbundets del er det forslagene knyttet til området rekruttering som er de mest interessante. Blant disse er:

- Vurdere om ordningen med avskrivning av studielån kan utvides for å styrke tilgangen på arbeidskraft med høyere utdanning i utvalgte geografiske områder.
- Legge til rette for god norskopplæring og mer effektiv godkjenning av eksisterende utdanning for innvandrere.
- Fremme kommunale utleieboliger som rekrutteringsvirkemiddel.
- Oppmuntre til etablering av internasjonale skoler for å styrke regionale arbeidsmarkeders attraktivitet.
- Legge til rette for og oppmuntre til opprettelsen av næringslivsrettet spesialisert videregående opplæring (TAF) i flere regioner enn i dag.

Innenfor innsatsområdet om regional kunnskapsstruktur er også noen av de konkrete forslagene av særskilt interesse:

- Økt samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, arbeidsliv og NAV for å sikre relevansen og finansieringen av et desentralisert etter- og videreutdanningstilbud.
- Studielåns- og stipendordninger for etter- og videreutdanning bør styrkes og gjøres betinget av gjennomføring.
- Gi universiteter og høyskoler sterkere insentiver til å samarbeide med lokalt arbeidsliv.
- Finansieringssystemet må utformes slik at universiteter, høyskoler og instituttsektoren kan spille en sterkere rolle i lokal kunnskapsformidling, innovasjon og omstilling til kunnskapsintensivt næringsliv.

Vurdering av forslagene i rapporten

De konkrete forslagene som er vist ovenfor er tiltak vi kan støtte. Det som imidlertid synes problematisk er at de tiltakene som foreslås innenfor rekruttering ikke er tilstrekkelige for å få flere kompetansearbeidsplasser i distriktene. Utdanningssystemet har en viktig rolle for å dekke opp med kompetansearbeidsplasser i hele landet. Vi synes at utdanningssystemets betydning kunne kommet tydeligere fram i NOUen.

Generelt synes vi at utdanningssystemets betydning når det gjelder fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør ikke kommer klart nok fram. Vi synes også det kunne gjøres et klarere skille mellom tiltak som innebærer å hente kompetanse utenfra og tiltak som innebærer å bygge opp kompetanse innenfra i den enkelte region. Et eksempel her er programtilbudet på Hammerfest videregående skole sett i lys av Snøhvit-utbyggingen.

Kommuner har en betydelig utfordring i å tiltrekke seg og holde på kompetent arbeidskraft, og aldringen av befolkningen framover vil forsterke behovet for visse personellgrupper. Utvalget har vist til en rapport om rekruttering av arbeidskraft i kommuner (fra ECON Pölvry og som er omtalt på side 107). Denne rapporten konkluderer med at lønns- og arbeidsvilkår er viktige både for å rekruttere og holde på arbeidskraft. For å være en attraktiv arbeidsgiver må kommunene tenke langsiktig og investere i arbeidsplassene og i de ansatte. Rapporten peker på at det er stort potensial for kommune som arbeidsgivere i å gjennomføre tiltak for å bedre arbeidsmiljøet og personalpolitikken generelt. Mye tyder på, stadig i følge rapporten, at vekt på faglighet og kompetanse gir både bedre tjenester for brukerne og bedre trivsel blant de ansatte.

I NOUen sies det at *”I takt med økt velstandsnivå er det grunn til å tro at økonomiske personrettede virkemidler betyr stadig mindre for folks bosettingsvalg”* (Side 107). Tilgangen på interessante jobber er den viktigste faktoren for å trekke til seg folk. Tiltak i etableringsfasen kan likevel ha en virkning heter det i NOUen. Forslagene i den offentlige utredningen synes i begrenset grad å trekke vekslers på funnene i rapporten fra ECON Pölvry.

Omtalen av videregående opplæring begrenser seg til å foreslå økt tilbud når det gjelder TAF. Flere trekk ved videregående opplæring er viktig for spredning av kompetansearbeidsplasser og dette kommer ikke fram i NOUen. Disse trekkene ved videregående opplæring er: Så godt som alle i ungdomskullene søker seg til videregående opplæring. Videregående opplæring har en meget stor fagbredde. Videregående skoler ligger spredd rundt i hele landet og de har en sterk lokal forankring. Fagopplæringsmodellen har gitt arbeidslivet muligheter til å sikre seg

kvalifisert arbeidskraft. En stor andel av de som fullfører videregående opplæring tar høyere utdanning. Alt dette tilsier at et godt utbygd system med videregående opplæring og som er av høy kvalitet er viktig for spredning av kompetansearbeidsplasser.

Fylkeskommunenes ressursituasjon varierer. Det samme gjør prioriteringene. I tiltredelseserklæringene til nåværende regjering ble det lovet en betydelig styrking av kommunesektorens frie inntekter for å rette opp en langvarig underfinansiering. Så langt er økningen i frie inntekter til fylkeskommunene lavere enn den økningen som følger av demografiske endringer og nye pålagte oppgaver. Fylkeskommunene har over ett tiår fått en svakere vekst i frie inntekter enn veksten i ungdomskullene skulle tilsi. Om en skal nå de målsetninger som er satt for videregående opplæring, må fylkeskommunenes økonomiske situasjon bedres.

Utdanning på høyskolenivå, ofte desentraliserte, synes å være en strategi som staten bruker som virkemiddel for å øke rekrutteringen i distriktene. Mange av disse tilbudene sliter med lave søkertall. Utdanningsforbundet er opptatt av å styrke fagmiljøene i lærerutdanningene spesielt. Den økonomiske situasjonen gjør at mange institusjoner i dag tilbyr en lærerutdanning med smalere fagtilbud enn ønskelig. I tillegg sliter mange institusjoner med for lav rekruttering og for lav fagkompetanse. Vi vet at lærerutdanningene er bærere av regionale kulturer og tradisjoner. Lærerutdanning i distriktene er viktig fordi de har nærhet til praksisplasser, men de trenger ofte en forsterkning som er forankret i solide fagmiljø for å gi gode utdanninger.

Utdanningsforbundet mener det er en utfordring å finne en god balanse mellom desentralisering og utvikling av sterke og robuste fagmiljøer innen høyere utdanning. Vi vil likevel peke på at store institusjoner ikke nødvendigvis fører til bedre kvalitet. Små, spesialiserte fagmiljøer, som fungerer svært godt, vil ikke nødvendigvis bli bedre ved sammenslåing i regionen.

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet

Karin Elizabeth Torp
seksjonssjef

Harald Skulberg
seniorrådgiver